



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів
(реєстр. № 7277 від 10 листопада 2017 року)**

За дорученням Голови Верховної Ради України від 10 листопада 2017 року Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 16 листопада 2017 року (протокол № 65) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів (реєстр. № 7277 від 10 листопада 2017 року), поданий народними депутатами України Луценко І.С., Помазановим А.В., Геращенко І.В. та іншими (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою основною метою Законопроекту є забезпечення належного виконання рішень щодо стягнення аліментів. Реалізація проекту Закону, на думку авторів, дозволить зменшити заборгованість по аліментам та забезпечить належне утримання осіб, які отримують аліменти, що в свою чергу сприятиме захисту їхніх прав.

Для досягнення мети авторами пропонується внести зміни до Закону України «Про виконавче провадження», Кодексу України про адміністративні правопорушення, Сімейного кодексу України, Цивільного кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Закону України «Про дорожній рух», Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України», Закону України «Про Державну прикордонну службу України», Закону України «Про судовий збір», Закону України «Про Національну поліцію», якими спростити порядок встановлення тимчасового обмеження у праві виїзду боржника, запровадити нові засоби примусового виконання рішень, які можуть вживатися тільки до боржника, в якого наявна

заборгованість зі сплати аліментів у розмірі, що сукупно перевищує суму відповідних платежів за шість місяців, а також впровадити новий вид адміністративного стягнення у вигляді соціальних робіт. Зокрема, у Законопроекті пропонується встановлення припису, відповідно до якого передбачається, що у випадку наявності заборгованості зі сплати аліментів у розмірі, що сукупно перевищує суму відповідних платежів за шість місяців, питання тимчасового виїзду дитини за межі України на строк, що перевищує один місяць, самостійно вирішує той з батьків, з яким рішенням суду визначено місце проживання дитини.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики та правосуддя виходить з такого.

Україна є соціальною, правовою державою, в якій визнається і діє принцип верховенства права; людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави, яка відповідає перед людиною за свою діяльність; усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах; конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані; при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод; громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом; конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України (статті 1, 3, частина перша статті 8, стаття 21, частини друга, третя статті 22, частина перша статті 24, частина перша статті 64 Основного Закону України).

У преамбулі Конвенції про права дитини, проголошеної Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 року та ратифікованої Верховною Радою України 27 лютого 1991 року, проголошується, що сім'ї як основному осередку суспільства і природному середовищу для зростання і благополуччя всіх її членів і особливо дітей мають бути надані необхідні захист і сприяння, з тим щоб вона могла повністю покласти на себе зобов'язання в рамках суспільства, а також звертається увага, що діти мають право на особливе піклування і допомогу; дитина внаслідок її фізичної і розумової незрілості потребує спеціальної охорони і піклування, включаючи й належний правовий захист.

В усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини. Держави-учасниці зобов'язуються забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом,

і з цією метою вживають всіх відповідних законодавчих і адміністративних заходів (пункти 1, 2 статті 3 Конвенції про права дитини).

Зазначені положення також закріплені і в частині третій статті 51 Конституції України, згідно якої сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою.

Згідно Закону України «Про охорону дитинства» держава має забезпечувати належні умови для виховання, фізичного, психічного, соціального, духовного та інтелектуального розвитку дітей, їх соціально-психологічної адаптації та активної життєдіяльності, зростання в сімейному оточенні в атмосфері миру, гідності, взаємоповаги, свободи та рівності (стаття 4). Пріоритетом у правовому регулюванні сімейних відносин є забезпечення кожної дитини сімейним вихованням, можливістю духовного та фізичного розвитку (частина друга статті 1 Сімейного кодексу України).

Відповідно до частини сьомої статті 7 Сімейного кодексу України (далі – СК України) дитина має бути забезпечена можливістю здійснення її прав, установлених Конституцією України, Конвенцією про права дитини, іншими міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою (частина перша статті 141 СК України)

Згідно положень частини першої статті 180 СК України батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття.

З огляду на зазначене, члени Комітету загалом підтримують та позитивно оцінюють положення Законопроекту щодо посилення відповідальності батьків за неналежне виконання свого обов'язку по утриманню дитини та вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів. Разом з тим зауважують, що 3 жовтня 2017 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», згідно якого Цивільний процесуальний кодекс України викладається в новій редакції. Однак, запропоновані Законопроектом зміни вносяться до Цивільного процесуального кодексу України в редакції 2004 року.

Крім того, на думку членів Комітету Законопроект містить положення, які є дискусійними та можуть викликати певні зауваження, які разом з тим в певній мірі можливо доопрацювати під час підготовки цього Законопроекту до другого читання.

Положеннями Основного Закону України передбачено, що права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод, основні обов'язки громадянина; основи соціального захисту, шлюбу, сім'ї, охорони дитинства, материнства, батьківства; порядок виконання судових рішень; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та

відповідальність за них визначаються виключно законами України (пункти 1, 6, 14, 22 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України за результатами розгляду висловило ряд зауважень та пропозицій до положень Законопроекту.

На підставі викладеного вище, Комітет з питань правової політики та правосуддя вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів (реєстр. № 7277 від 10 листопада 2017 року), поданий народними депутатами України Луценко І.С., Помазановим А.В., Геращенко І.В. та іншими, за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено голову підкомітету з питань діяльності органів юстиції Алексеева І.С.

Голова Комітету



Р.П. КНЯЗЕВИЧ